

Labklājības ministrija

**Projekts „Soli tuvāk: Kopienas vienotā atbilde
uz vardarbības pret sievietēm gadījumiem”**

(Nr.JUST/2015/RDAP/AG/MULT/9830)

1.monitoringa tikšanās

Risku izvērtēšanas loma vardarbības novēršanā. MARAC modelis.

Saldus, 20.04.2018.

L.Kornete, projekta vadītāja

Līdzfinansē Eiropas Savienības
programma „Tiesības,
vienlīdzība un pilsonība”

Labklājības ministrija

Tieslietu ministrija

Labklājības ministrija

Risku izvērtēšanas loma vardarbības novēršanā

E-MARIA jeb Eiropas Riska izvērtēšanas rokasgrāmata (*European Manual for Risk Assessment*), 2013.gads

Upura identificēšana – Riska izvērtēšana – Riska vadīšana/palīdzības sniegšana

Labklājības ministrija

Riska izvērtēšana – daļa no kompleksas un visaptverošas pieejas, lai identificētu tālākas viktimizācijas riska faktorus intīmā partnera vardarbības gadījumos, ieskaitot slepkavības risku.

Risku izvērtēšana pieprasa, lai **profesionāji attīstītu zināmas prasmes, zināšanas** un pāri visam – **attieksmes, strādājot ar vardarbību piedzīvojušām sievietēm un bērniem**. Svarīgi ir aktīvi klausīties upuros, validējot viņu pieredzi, kā arī lasīt starp rindām, izdarot «profesionālos spriedumus» par riska līmeni.

(Eiropas Riska izvērtēšanas rokasgrāmata, 2013.gads)

Labklājības ministrija

Risku izvērtēšanas mērķi:

- izvērtēt atkārtota uzbrukuma risku;
- izvērtēt slepkavības risku;
- informēt par pakalpojumu pieejamību un tiesiskās aizsardzības iespējām;
- palīdzēt upuriem pašiem izprast savu riska līmeni un/ vai apstiprināt viņu bailes/ novērtējumu
- būt par pamatu, lai gadījums nonāktu pakalpojumu sniedzēju redzeslokā.

Labklājības ministrija

Risku izvērtēšanas principi:

- RI ir process, ko var veikt tikai kopā ar upuri/ izdzīvotāju;
- Jāņem vērā upura/ izdzīvotāja paša novērtējums par savu drošību un riska līmeni. Pētījumi rāda, ka upuri/ izdzīvotāji paši sniedz visprecīzāko novērtējumu par riska līmeni;
- Upuri/ izdzīvotāji jāuzklausā atsevišķi no varmākas, ģimenes un/ vai to kopienas locekļiem;
- Ir jādod iespēja runāt bērniem;
- Profesionāļu atbildība ir novērtēt, vadīt un uzraudzīt risku, kas saistīts ar varmāku;
- Profesionāļiem gadījumos, kad ir nodarīts būtisks kaitējums bērniem, jāizsver un jāvienojas par labākajām procedūrām, lai tos aizsargātu;
- Ir svarīgi nospraust riska izvērtējuma un tālākā procesa vadīšanās robežas;
- Nedrīkst dot nereālistiskus solījumus.

Labklājības ministrija

Riska faktori – sievietes

- Grūtniecība/ jaundzimušais
- Izolācija
- Bailes
- Depresija/ garīgās veselības problēmas
- Pašnāvnieciskas domas/ pašnāvības mēģinājums

Labklājības ministrija

Riska faktori – varmāka I

- Piekļuve ieročiem/ ieroču lietošana
- Vardarbības pielietošana/ draudi pielietot
- Žņaugšanas mēģinājums
- Vardarbības lietošana pret bērniem/ draudi kaitēt vai nogalināt bērnus
- Vardarbības lietošana pret citiem ģimenes locekļiem/ draudi kaitēt vai nogalināt citus ģimenes locekļus
- Vardarbības lietošana pret mājdzīvniekiem vai citiem dzīvniekiem/ draudi kaitēt vai nogalināt mājdzīvniekus vai citus dzīvniekus
- Lietu bojāšana vai mešana
- Pašnāvnieciskas domas/ pašnāvības mēģinājums
- Seksuāla vardarbība

Labklājības ministrija

Riska faktori – varmāka II

- Iepriekšēja vai spēkā esoša tiesas lēmuma pārkāpšana
- Alkohola un/ vai narkotiku pārmērīga lietošana
- Kontrole/ īpašnieciskums vai apsēsta uzvedība
- Jaunās tehnoloģijas
- Izsekošana
- Profesionālā aktivitāte/ bezdarbs
- Depresija/ garīgās veselības problēmas
- Vardarbības vēsture

Labklājības ministrija

Riska faktori - konteksts

- Šķiršanās
- Vardarbības fakta atklāšana
- Vardarbības eskalācija
- Draudi nogalināt
- Finansiālas grūtības

Viens no RI veidiem – DASH (Domestic Abuse, Stalking and harassment and Honour Based Violence) izvērtējums - MARAC modelī

Kas ir MARAC?

- MARAC – *Multi-Agency Risk Assessment Conference*
- MARAC ir pašvaldības līmeņa, starpinstitucionāla tikšanās, kas orientēta uz upuri
- Risku izvērtēšanas process **pieaugušiem upuriem nopietnas** vardarbības ģimenē gadījumos
- Tikšanos laikā notiek apmainīšanās ar informāciju par visaugstākā riska vardarbības ģimenē gadījumiem starp dažādām ar oficiālām un nevalstiskā sektora organizācijām
- Somijā MARAC procedūras un tikšanos darbības standartus koordinē Nacionālais veselības un labklājības institūts
- Video: <https://www.youtube.com/watch?v=alje4zJOHIw>

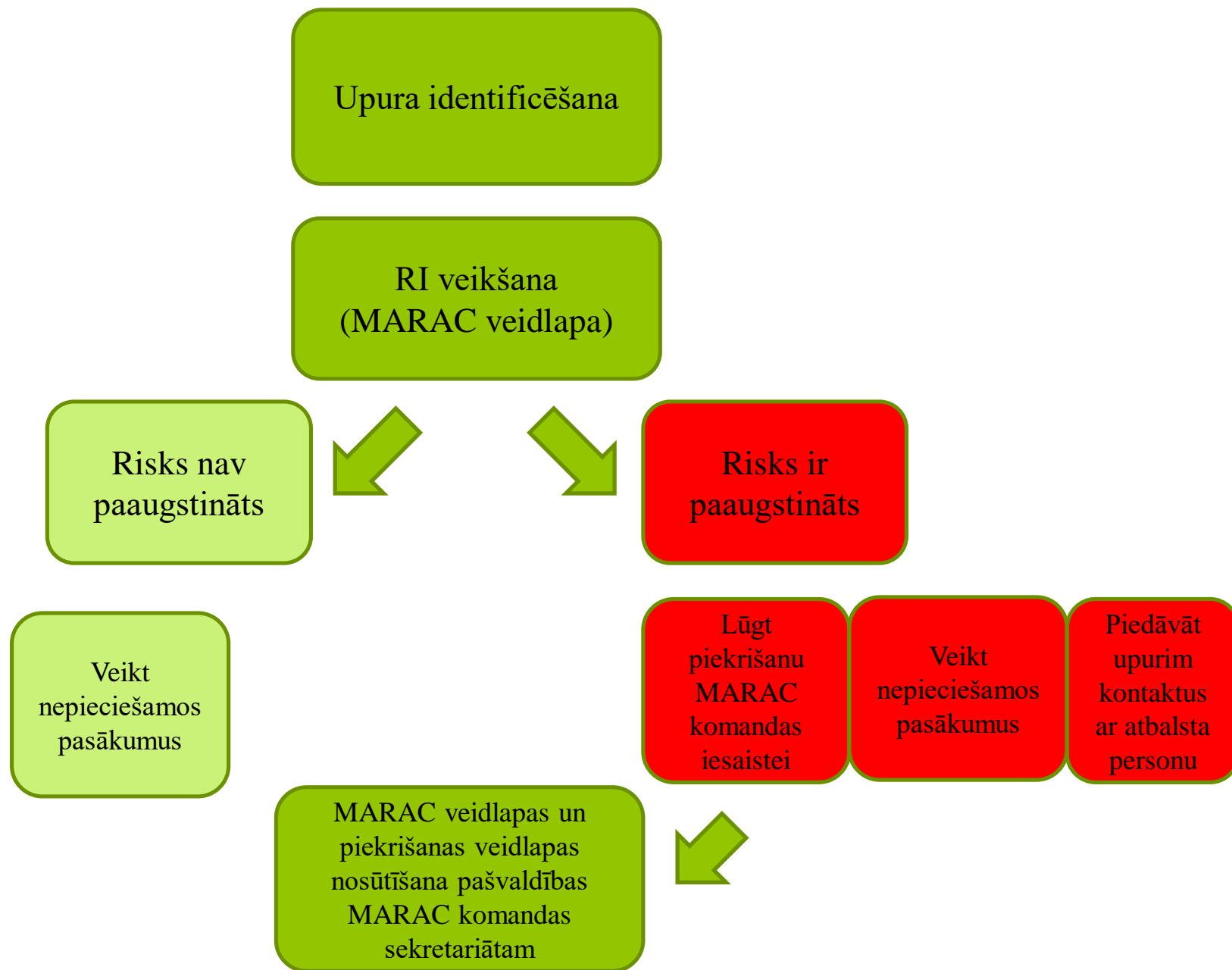
MARAC mērķi

Institūcijām:

- Dalīties ar informāciju starp institūcijām, lai nodrošinātu lielāku drošības, veselības un labklājības līmeni upuriem un viņu bērniem.
- Samazināt kaitējuma risku,** mazināt vardarbības izmaksas, mazināt nevajadzīga darba apjomus, uzlabot gadījumu uzraudzību.

Upurim:

- Mazināt atkārtotu viktimizāciju/ vardarbības atkārtošanos.
- Uzlabot** vardarbības ģimenē upura **drošības līmeni.**

Labklājības ministrija

MARAC process

1. Upura atpazīšana (īpaša filtrēšanas veidlapa)
2. Risku izvērtēšana (MARAC veidlapa)
3. Upura aizvadīšana līdz MARAC (brīvprātīgi)
Informācijas apkopošana
4. MARAC tikšanās un apmaiņa ar informāciju
5. Darbību plānošana
6. Uzraudzība
7. Vēlāka uzraudzība un efektivitātes pētījumi

RI veidlapa, lai kartētu vardarbību:

Name of victim:

Date:

Register number:

Explain to the client, that these questions are being asked for his/her safety. Mark with a tick, when the asked requirements are met. Use the comment space for further commenting if necessary, for example if the information originates from somewhere else besides the victim.	Yes	No	Don't know	Comments
1. Has the current incident resulted in injury? (Please state what and whether this is the <u>first</u> injury.)	☐	☐	☐	<input type="text"/>
2. Are you very frightened?	☐	☐	☐	<input type="text"/>
3. What are you afraid of? Is it further injury or violence? (Please give an indication of what you think (name of abuser(s)...) might do and to whom, including children).	☐	☐	☐	<input type="text"/>
4. Do you feel isolated from family/friends, for example, does (name of abuser(s) ...) try to stop you from seeing friends/ family/ doctor or others?	☐	☐	☐	<input type="text"/>
5. Are you feeling depressed or having suicidal thoughts?	☐	☐	☐	<input type="text"/>
6. Have you separated or tried to separate from (name of abuser(s)...) within the past year?	☐	☐	☐	<input type="text"/>
7. Is there conflict over child contact?	☐	☐	☐	<input type="text"/>

Riska rādītāju kontrollapa

MARAC modelī

- Uzbrucēja kriminālsodības vēsture
- Ieroču lietošana
- Radītie ievainojumi
- Finansiālas problēmas
- Uzbrucējam problēmas ar alkoholu, narkotikām vai garīgo veselību
- Upuris ir stāvoklī
- Uzbrucējs uzvedas greizsirdīgi un kontrolējoši
- Ir bijusi/ šobrīd noris šķiršanās
- Konflikts par saskarsmes tiesībām ar bērnu
- Izteikti nāves draudi
- Mēģinājumi žņaugt
- Vardarbība kļūst ļaunāka/ notiek biežāk
- Uzbrucējs draud vai mēģina veikt pašnāvību
- Seksuāla vardarbība, piem., izvarošana
- Vajāšana
- Upura paša izvērtējums